

**XXV.
VSETÍNSKÝ
FILMOVÝ
MARATON**

Rajko Grlić

+

Nový chorvatský film

OBSAH

Vážení a milí diváci,.....	3
O programu 25. Vsetínského filmového maratonu	4
PROGRAM	7
Pátek 21. dubna 2023	7
MODRÝ KVĚT	7
Zrinko Ogresta	8
ČARUGA	10
Rajko Grlić.....	11
JOSEPHINE	14
A BYLI JSME VÁM DOBŘÍ	16
Branko Schmidt	17
Sobota 22. dubna 2023.....	19
ALEKSI	19
Jak se ta dívka chová, to je ostuda... ..	20
Barbara Vekarić	22
AŽ SE DĚJE, CO SE DĚJE.....	23
HLAS.....	24
Ognjen Sviličić.....	25
V ČELISTECH ŽIVOTA.....	27
ÚSTAVA.....	28
BESEDA S RAJKO GRLIĆEM	29
Neumím přestat točit	29
LÉTO BÍLÝCH RŮŽÍ.....	32
JEN JEDNOU SE MILUJE	34
Neděle 23. dubna 2023.....	35
TEREZA 37.....	35
Danilo Šerbedžija	36
BRAVO MAESTRO	37
MURÉNA	38
Antoneta Almat Kusijanović	39

VÁŽENÍ A MILÍ DIVÁCI,

je mi velkým potěšením, že jste se rozhodli strávit s námi tento víkend v přítomní kina Vatra a ve společných debatách s občerstvením v jeho foyeru.

Po loňském tematickém maratonu se filmově opět vracíme k národní kinematografii. Představujeme současnou chorvatskou kinematografii v kontextu tvorby jednoho z nestorů chorvatské filmové tvorby – Rajko Grliće. Nechce se tomu ani věřit, že už jsou tomu čtyři roky, co jsme ve Vsetíně přivítali paní velvyslankyni Chorvatské republiky v ČR J. E. Ljiljanu Pancirov. Byla v roce 2019 na své diplomatické misi v ČR prvním rokem a přijela zahájit náš festival nových chorvatských filmů. V tom uplynulém pětiletí se leccos událo – pandemie, vstup Chorvatska do „Schengenu“, výměny politiků u nás i v Chorvatsku, válka na Ukrajině. Jsem však nesmírně potěšen, že jsme se letos vrátili k filmům, které mají chorvatskou pečeť a paní velvyslankyně opět přijala naše pozvání.

Ústředním motivem dramaturgie letošního festivalu byla naše snaha seznámit české diváky s tvorbou Rajka Grliće. Jeho poslední filmový počín – film *Ústava* byl sice před časem uveden v české distribuci, většina jeho snímků ale v Česku nikdy promítána nebyla (případně jen při různých příležitostech mimo oficiální distribuci).

Grlićův profil, který vám předkládáme ke zhlédnutí je naprosto ojedinělým a reprezentativním výběrem z jeho filmové tvorby.

Proč uvidíte zrovna Grlićův profil? Grlić je jeden z „jugoslávů“, kteří na přelomu 60. a 70. let minulého století studovali pražskou FAMU a vyšvihli se svou tvorbou mezi nejlepší evropské režiséry. Také jemu (tak jako dříve srbskému režisérovi Goranu Markovićovi) vyjde s přispěním našeho filmového klubu v českém překladu specifická memoárová kniha *Nevyslovené příběhy*. Zatím finišujeme tak, aby byla k dispozici na letošní Letní filmové škole v Uherském Hradišti.

Věřím, že vám sledování čtrnácti chorvatských filmů přinese nové a nevšední filmové zážitky. Užijte si pobytu ve Vsetíně a těším se na všechna další filmová setkání.

Milan Kostelník

předseda Filmového klubu ve Vsetíně a ředitel festivalu

Přehlídka proběhne pod záštitou
velvyslankyně Chorvatské republiky
J. E. Ljiljany Pancirov

O PROGRAMU 25. VSETÍNSKÉHO FILMOVÉHO MARATONU

Program 25. Vsetínského filmového maratonu je rozdělen do dvou částí. Tvoří jej profil významného chorvatského režiséra Rajka Grliće čítající celkem osm celovečerních hraných filmů a přehlídka aktuální chorvatské filmové produkce složená ze šesti filmů.

Rajko Grlić je další důležitou osobností balkánské kinematografie, jejíž profil uvidíte v rámci programu Vsetínského filmového maratonu. Na přelomu 60. a 70. let vystudoval spolu s Goranem Markovićem, Goranem Paskaljevićem či Srđanem Karanovićem režii na pražské FAMU. Patří tak do skupiny filmařů tzv. „pražské školy“. Na kontě má jako režisér celkem dvanáct celovečerních hraných filmů. Vedle asi nejznámějšího Grličova filmu *Jen jednou se miluje*, který se stal předlohou pro grafiku letošního ročníku přehlídky, budou v rámci naší přehlídky k vidění i snímky v České republice doposud neuvedené.

Neméně zajímavá bude exkurze do současné chorvatské kinematografie, ve které dominují komorní, ale svým vyzněním velmi intenzivní a přesvědčivá dramata, která se neštítí žádných tabuizovaných témat. Právě z takových snímků jsem sestavil blok věnovaný novému chorvatskému filmu. Šlo mi o vytvoření profilu, ve kterém uvidíte aktuální snímky zavedených režisérů, filmy potvrzující kvalitu tvůrců střední generace i filmové debuty mladých filmařů.

Dovolte mi stručně představit celý program přehlídky.

Páteční program přinese novinky režisérů Zrinka Ogresty a Branka Schmidta – dvou významných chorvatských režisérů a dva v Česku takřka neznámé filmy Rajka Grliće. Přehlídku odstartuje Ogrestův *Modrý květ*. Ten je příkladem komorního, ale skvěle vystavěného a vypointovaného dramatu. Příběh filmu popisuje návštěvu matky u dcery, při které dojde k vyřešení mnoho let přehlížených rozporů mezi těmito ženami.

Do hlavního pátečního času jsem vybral Grličovo výpravné historické drama *Čaruga*. Film, který vypráví o osudech skutečného zbojníka a revolucionáře Jova Stanisavljeviće Čarugy, je zároveň filmovou metaforou odkazující na zvrhlost všech komunistických režimů, jejichž představitelé pošlapávají původně čisté, ale především velmi naivní ideje, které byly pro masy obyčejných lidí zprvu tak lákavé. V Jugoslávii měl snímek premiéru v roce 1991, shodou okolností během prvních dnů války, jež provázela rozpad tohoto státu. Během válečného běsnění se poztrácely filmové kopie a film zůstal zachován pouze na videokazetách.

Ještě větší raritou bude projekce Grličova snímku *Josephine*, která začne po půl desáté večer. Tento snímek natáčel Rajko Grlić na přelomu tisíciletí v Česku a Německu a hlavní roli ztvárnil Miroslav Vladyka. Kvůli krachu německého producenta a nevyjasněným vlastnickým právům se tento film nikdy nedostal do filmové distribuce v žádné zemi. Úsměvný příběh malého českého člověka, který jede po pádu železné opony do Hamburku, aby zde splnil přání svého zesnulého otce, tak zůstal nejen českým divákům utajený. Možnost vidět tento film na plátně kina je tedy naprosto unikátní.

Páteční program uzavře Schmidtovo drama *A byli jsme vám dobří*. Branko Schmidt již mnohokrát ukázal, že se nebojí kontroverzních témat. Tímto filmem diváka zavede do prostředí chorvatských válečných veteránů. Zobrazuje jejich frustraci, která u mnohých pramení z neschopnosti žít život ve světě bez války.

Sobotní program otevře ráno o půl desáté svěží filmový debut režisérky a scénáristky Barbary Vekarić nazvaný po své hlavní hrdince prostě *Aleksi*. Ta si během prázdnin u své rodiny na Pelješacu pohrává s city tří rozdílných mužů a zároveň sama hledá své místo v životě. Protože jsem přesvědčen o vysoké kvalitě tohoto snímku, vybral jsem jej před časem do distribuce Balkanfilmu. Bohužel právě v době, kdy veškeré kulturní dění potlačila covidová pandemie. Byl to proto úplně první snímek, který se ocitl ve výběru filmů pro 25. Vsetínský filmový maraton a doufám, že si jej nenecháte ujít.

Půl hodiny před polednem začne nejstarší film přehlídky. Grličovo experimentální drama *Ať se děje, co se děje* z roku 1974 předběhlo o desítky let módní vlnu reality show. Hrdinou tohoto snímku je mladý dělník, který má pocit, že není dobře ohodnocen a nemůže žít plnohodnotný život. Aby to dokázal, pozve do svého soukromí filmaře. Ti mají dokumentovat jeho všední život. Vytvoří tím první hvězdu reality show v Jugoslávii.

Když se podíváme na festivalové úspěchy chorvatské kinematografie za posledních několik let (ty jsou mimochodem mnohem větší než české), tak zjistíme, že asi největší podíl na nich má režisér a scénárista Ognjen Sviličić. Jeho novinku *Hlas* – drama patnáctiletého kluka odehrávající se v katolické internátní škole startuje po půl druhé odpoledne.

O půl čtvrté bude v kině k vidění Grličova komedie *V čelistech života*. Příběh režisérky, jejíž život se promítá stále více do postavy hlavní hrdinky populárního seriálu, který natáčí, je jedním z nejpopulárnějších chorvatských filmů a dočkal se i seriálového rozpracování. Asi v žádném jiném jugoslávském filmu se nesešla tak vybraná herecká společnost, jako v této Grličově komedii.

I celý večer bude patřit Rajkovi Grličovi. Do hlavního večerního času bude zařazen jeho doposud poslední film *Ústava*. Ten se odehrává v mikrokosmu jednoho záhřebského činžáku a na příběhu čtyř postav ukazuje, jak směšné jsou nejrůznější předsudky, xenofobie, homofobie, nacionalismus, náboženská nesnášenlivost a další nešvary, jenž trápí současnou (nejen) chorvatskou společnost. I přes závažnost vyjmenovaných témat se jedná o laskavý film, který má potenciál okouzlit velmi široké vrstvy diváků.

Po *Ústavě* bude následovat v 19:45 on-line beseda s Rajkem Grličem, kterou budou moci absolvovat všichni akreditovaní diváci, včetně těch, kteří budou mít jen jednotlivou vstupenku na film *Ústava* nebo na následující romantické válečné drama *Léto bílých růží* (zařazeno do divácky atraktivního času 21:15 hodin). Tento film natočil Grlič v anglické produkci se slavnými anglickými a americkými herci. Odehrává se však v Jugoslávii během posledních dnů německé okupace za druhé světové války. Hlavními hrdiny jsou plavčík říční plovárny, která je oázou klidu uprostřed války a mladá vdova po partyzánovi, již před Němci ukrývá.

Závěr sobotního večera obstará patrně nejoceňovanější Grlićův snímek *Jen jednou se miluje*, který lze velmi zjednodušeně charakterizovat jako jugoslávskou variaci Jasného *Všech dobrých rodáků*. Při vší úctě k tomuto klenotu české kinematografie je nutné konstatovat, že se Grlićovi podařilo vylíčit situaci v době násilné kolektivizace (v tomto případě jugoslávského) venkova ještě o kousek lépe. Takže v 23:35 nesmí žádný pravověrný filmový fanoušek v kině chybět!

Nedělní program odstartuje opět již v 9:30 ráno. Konkrétně filmem *Tereza37*, pod kterým je podepsán představitel střední generace chorvatských filmařů Danilo Šerbedžija. Tento snímek je skvělým příkladem toho, v čem současná chorvatská kinematografie vyniká. Chorvati dokážou natočit příběhy obyčejných lidí poutavým a zároveň velmi uvěřitelným způsobem. Takový je i příběh sedmatřicetileté Terezy, která touží po tom stát se matkou.

Poslední setkání s tvorbou Rajka Grliće v rámci přehlídky proběhne o tři čtvrtě na dvanáct. Film *Bravo maestro* je hereckým koncertem otce Danila Šerbedžiji Radeho. V tomto Grlićově snímku ztvárnil postavu známého hudebního skladatele prožívajícího tvůrčí krizi.

Festivalový program uzavře ve 14 hodin debut mladé chorvatské režisérky Antonety Alamat Kusijanović *Muréna*. Podobně jako v případě filmů *Modrý květ*, *Aleksi* a *Tereza37* se jedná o snímek s ženskou hrdinkou v hlavní roli. Příběh mladičky Julie, která se snaží vymanit z vlivu svého otce, byl v Chorvatsku i ve světě velmi kladně přijat. Je to jeden z mála chorvatských filmů, který se dostal také do české distribuce. Na českých filmových databázích lze dohledat mnoho nadšených reakcí. Také české recenze filmu jsou veskrze pozitivní. To, že film obstará tečku za 25. Vsetínským filmovým maratonem, se jeví jako logická volba.

Pevně věřím, že ten z vás, který dočetl můj úvodník až sem, zruší všechny ostatní víkendové plány a absolvuje kompletní program 25. Vsetínského filmového maratonu.

Jiří Fiala – dramaturg programu

PROGRAM

PÁTEK 21. DUBNA 2023

17:00 hodin

MODRÝ KVĚT

Plavi cvijet

drama

Chorvatsko, Srbsko 2020

Délka: 84 min

Režie: Zrinko Ogresta

Scénář: Ivor Martinić

Produkce: Ivan Maloča, Lazar Ristovski

Kamera: Branko Linta

Střih: Tomislav Pavlić

Hudba: Dino Osmanagić, Kristijan Koščica

**Hrají: Vanja Čirić, Anja Šovagović Despot,
Tea Harčević, Nikša Butijer, Alen Liverić, Doris Šarić**

Kukuljica, Tanja Smoje, Arijana Čulina,

Petra Dugandžić a další

České titulky: Jiří Fiala

Mirjana pracuje dvacet let v továrně na nitě. Kolegové jí uspořádají večírek, Mirjana si však není jistá, jestli je to důvod k oslavě. Navíc řeší různé problémy se svou matkou a dcerou.

Mirjana je rozvedená žena ve středních letech. Žije se svou adolescentní dcerou Veronikou v Záhřebu v bytě poblíž Sávy. Ze svého průměrného platu táhne domácnost a splácí půjčku na byt, který si po rozvodu pořídila. Pracuje v malé firmě podnikající v textilním průmyslu. Je to právě dvacet let, co do firmy nastoupila a následujícího dne má být oceněna na výročním firemním večírku za věrnost. Den před touto oslavou přijede z venkova do Záhřebu Mirjanina matka Violeta, aby zde absolvovala pravidelnou lékařskou prohlídku. Mirjana ji vyzvedne na autobusovém nádraží a po delším čase s ní stráví odpoledne a večer. Při zdánlivě banálním rozhovoru o všedních věcech se rozkrývá složitá struktura napjatých vztahů mezi těmito dvěma ženami. Rozhovor přeruší, a posléze mu udá jiný směr, krátká návštěva Mirjanina bývalého manžela Vlada. Ten přiletěl kvůli pohřbu strýce z Německa, kde žije již pět let s novou partnerkou. Vlado touží po setkání s dcerou, nechce si jej ale vymocit násilím proti Mirjanině vůli. Jejich setkání je sice poklidné, ale stejně jako při rozhovoru s Violetou Mirjana

násilně potlačuje negativní emoce. Při večeři zažije Mirjana třetí konfliktní situaci toho dne – před svou matkou se pohádá s Veronikou. Večerní setkání s kamarádkami z práce poslouží Mirjaně jako ventil, pomocí kterého upustí nahromaděný tlak.

Druhý den je hezky. Situace s Veronikou se uklidnila. Violeta odchází do nemocnice na vyšetření a Mirjanu čeká večírek s kolegy...

V roce 2019 jsme Vsetínský filmový maraton zahajovali předchozím Ogrestovým filmem *Na druhé straně*. Ten se vypořádával s otázkou viny za zločiny spáchané ve válce, jež doprovázela v devadesátých letech rozpad Jugoslávie a i přes poklidné tempo vyprávění se vyznačoval obrovským napětím. Podobně funguje i *Modrý květ*, přestože rozvíjí zdánlivě mnohem méně dramatická témata. (JF)

ZRINKO OGRESTA

(*1958, Virovitica, Jugoslávie – Chorvatsko)

Již od svých deseti let natáčel krátké filmy, které byly promítány a oceněny na různých festivalech amatérského filmu. Po studiích na gymnáziu v Záhřebu absolvoval Akademii dramatických umění, obor televizní a filmové režie. Diplomoval u prof. Kreša Golika středometrážním snímkem *Izlaz za nuždu* (*Nouzový východ*, 1981). Během studií se dostaly některé z jeho krátkých filmů do programu televize a byly promítány na setkáních

filmových akademií doma i v zahraničí.

Poté pracoval pro chorvatskou televizi, kde natočil řadu filmů, z nichž uvedme alespoň tyto: drama ze druhé světové války *Duet za jednu noc* (*Duet pro jednu noc*, 1984); *Posjet* (*Návštěva*, 1985) o muži propuštěném z vězení, který marně hledá pomoc od svého vysoce společensky postaveného kamaráda; příběh manželství intelektuálů *Tečaj plivanja* (*Lekce plavání*, 1988); komedii *Leo i Brigita* (*Leo a Brigita*, 1989) o staropanenské dámě a jejím netradičním nájemníkovi, kterého podezírá ze zločinu.

Na poli celovečerního hraného filmu debutoval v roce 1991 snímkem *Krhotine* (*Střepy*), za který byl nominován na Evropskou filmovou cenu v kategorii Nejlepší mladý režisér. Tento snímek přesně vystihl nálady ve společnosti, která stojí na prahu historického zlomu – přináší téma, o kterém se v chorvatské společnosti v té době hodně mluví – vyrovnání se s komunistickou minulostí a s ustašovským stigmatem. Film vypráví příběh muže, který se snaží dohledat osud svého otce a děda, zmizelých během 2. světové války a po ní při následné odplatě Titových partyzánů. Tyto dvě roviny prolíná příběhem z tehdejší válečné reality.

V době války v Chorvatsku natočil dokument *Doli – krhotine moga djetinjstva (Doli – střepe mého dětství, 1992)* a sérii tři dokumentů z chorvatských bojišť (*Prizori s virovitičkog bojišta I-III; Scény z bojiště ve Virovitici I-III, 1991*).

Druhý celovečerní hraný film *Isprani (Očištění)* vyobrazující poválečnou chorvatskou realitu natočil Ogresta v roce 1995. Film byl uveden mimo jiné na festivalu v Karlových Varech. V roce 1999 následuje třetí celovečerní film *Crvena prašina (Červený prach)*, sociální drama s romantickými prvky, které se odehrává v Záhřebu v době chorvatské války za nezávislost. *Crvena prašina* je první chorvatský film, který se dostal do programu jednoho z nejvýznamnějších evropských festivalů (MFF Benátky). I tento film, stejně jako následující povídkový film *Tady (Tu, 2003)*, přinášející na plátno několik poválečných mikrodramat obyčejných lidí, které nějakým způsobem ovlivnila nedávno ukončená válka, mohli vidět diváci karlovarského festivalu. Film *Tu* zde získal Zvláštní cenu poroty. Zrinko Ogresta se zjevně stal oblíbencem tamních dramaturgů festivalu. V programu ročníku 2008 samozřejmě nemohl chybět jeho šestý celovečerní film existenciální milostné drama *Za sklem (Iza stakla)*. Za nejexperimentálnější Ogrestův film lze označit drama *Projekcije (Projekce)* z roku 2013, který přináší v jediném záběru obraz závěrečné seance několika psychiatrů, kterou mají ukončit psychoterapeutické vzdělání. Dosud nejúspěšnějším Ogrestovým filmem je drama *Na druhé straně (S one strane, 2016)*. Příběh ženy, do jejíhož života po letech skrývání opět zasáhne její někdejší manžel, válečný zločinec, získal více než dvacet ocenění na různých prestižních mezinárodních filmových festivalech včetně ocenění z Berlína. Zatím poslední Ogrestův film, ***Modrý květ (Plavi cvijet, 2020)*** bude uveden na letošním filmovém maratonu.

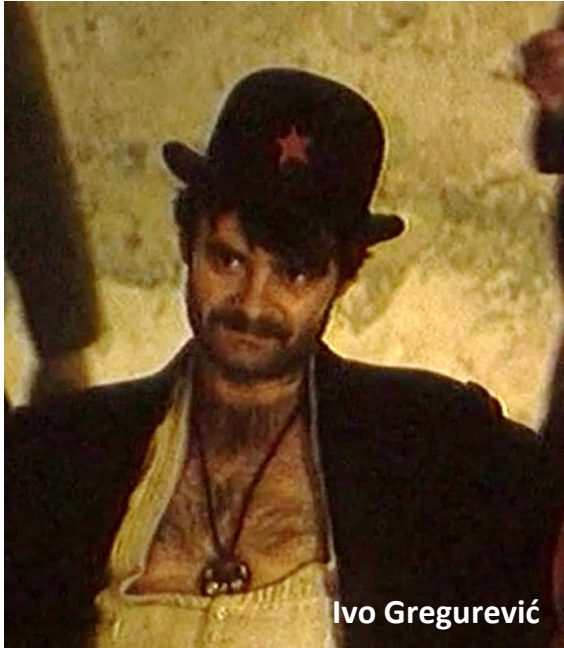
Zrinko Ogresta je kromě režiséra také scénáristou, profesorem filmové režie na Akademii dramatických umění v Záhřebu a členem Evropské filmové akademie. (JF, PMi)

19:00 hodin

SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ PŘEHLÍDKY ZA ÚČASTI VELVYSLANKYNĚ CHORVATSKÉ REPUBLIKY

ČARUGA

Čaruga

Ivo Gregurević

drama, komedie, dobrodružný

Jugoslávie 1991

Délka: 102 min

Režie: Rajko Grlić

Scénář: Rajko Grlić, Ivan Kušan (předloha)

Produkce: Mladen Koceić, Vesna Mort

Kamera: Slobodan Trninić

Střih: Andrija Zafranović

Hudba: Goran Bregović

Hrají: Ivo Gregurević, Petar Božović,

Davor Janjić, Branka Trlin-Matula,

Dejan Ačimović, Filip Šovagović, Petre Arsovski,

Ena Begović, Ana Karić a další

České titulky: Kristýna Dufková

Čaruga je kontroverzní postava jugoslávských dějin. Byl to revolucionář, který bojoval za spravedlivější uspořádání světa, nebo lupič, podvodník a vrah?

Jovo Stanisavljević Čaruga se v roce 1918 vrací z ruské fronty do rodné Slavonie. Společně s druhým navrátilcem Malim, se připojuje k bandě hajduků, kteří si říkají Horští ptáci. Jejich vůdce Božo se nechá inspirovat Velkou říjnovou socialistickou revolucí a po vzoru Lenina chce bojovat za spravedlivější společenský řád. V přestřelce s četníky je ale Božo zabit a Čaruga zaujímá jeho místo. Pod jeho velením se ideály revoluce brzy stanou zástěrkou pro bohapusté drancování a loupení. Čaruga a jeho kumpáni se nezastaví před ničím a brzy nashromáždí značné bohatství. To jim umožní změnit identitu. Čaruga má tu drzost, vrátit se zpět do města a vydávat se za bohatého kupce. Pod touto maskou se dokonce spřátelí s četnickým velitelem, který jej pronásledoval a dál loupí. Otázkou je, kdy udělá chybu a jeho pravá totožnost vyjde najevo.

Rajko Grlić natočil film v době, kdy se v Chorvatsku zhroutil komunistický režim. Vypůjčil si příběh zbojníka Čarugy, jehož skutečný předobraz je opředen mnohými legendami a na jeho příkladu metaforicky popsal proces směřující od počátečního revolučního nadšení k uchopení moci až po zradu ideálů o novém spravedlivém uspořádání světa. (JF)

RAJKO GRLIĆ

(1947, Záhřeb, Chorvatsko – Jugoslávie)

Svou kariéru započal jako amatérský režisér. První film, *Cigla (Cihla)*, natočil roku 1963. Jeho krátké filmy byly oceněny na řadě přehlídek a snímek *Prolazak (Průchod)*, 1966) byl již realizován v podmínkách profesionální produkce. V témže roce zahájil plodnou spolupráci se záhřebskou televizí, zpočátku jako účinkující a moderátor několika hudebních pořadů. Společně s Lordanem Zafranovićem, rovněž záhřebským rodákem, předložili roku 1967 na FAMU své amatérské snímky. Nesporný talent, který oba prokázali, přiměl přijímací komisi, aby jim byl prominut první ročník praktických cvičení. Oba tak, společně s Goranem Paskaljevićem, nastoupili téhož roku do ročníku pod vedením Elmara Klose. S tímto pedagogem – ostatně i s českým prostředím jako takovým – vždy pojil Grlić velmi blízký vztah. Do Prahy posílal své scénáře svému někdejšímu pedagogovi k posouzení až do Klosevy smrti v roce 1993. Je nutno dodat, že k režisérům z Jugoslávie v té době patřili ještě studenti předchozího ročníku pod vedením Bořivoje Zemana, Srđan Karanović a Goran Marković. Tato pětice režisérů tvořila páteř tzv. „pražské školy“, jež přinesla do jugoslávské kinematografie oživení po stranickém odsouzení a potlačení tvorby režisérů tzv. „černé vlny“ na sklonku šedesátých let. K výčtu představitelů „pražské školy“ je třeba přičíst ještě dalších deset absolventů, kteří studovali na jiných katedrách (z toho sedm na katedře kamery). Mezi absolventy vznikala plodná spolupráce i po návratu do Jugoslávie. Tak například Grlić se scénářisticky podílel na čtyřech filmech Srđana Karanoviće. Během studií vytvořil Grlić pro záhřebskou televizi krátký dokument *Mi iz Praga (My z Prahy)*, 1968), v němž jugoslávští studenti FAMU vystupují.

Rajko Grlić

Na sklonku šedesátých let se Grlić poprvé střetl i s cenzurou. Jeho hodinový dokumentární film *Svaki je čovjek dobar čovjek u dravom svijetu (Každý člověk je dobrý, jen je ve špatné společnosti)*, 1969) byl zakázán cenzurou, stejně jako několik dalších jeho projektů. Na spolupráci se záhřebskou televizí navázal coby režisér zejména v první polovině sedmdesátých let. Vedle několika dokumentů pro televizi realizoval i dva seriály: *Pohvale (Pochvaly)*, 1974) a *Žestoke priče (Kruté příběhy)*, 1976).

Cesta k celovečernímu debutu byla v té době v Jugoslávii velmi obtížná. Ten Grlićův předchází několik krátkometrážních filmů, prvním z nich je stylizovaná alegorie *Sve jedno drugo pojede (Všechno se navzájem sní)*, 1971), jenž následovalo pojednání o jednom lidském životě *Pričam ti priču (Vyprávím ti příběh)*, 1973). Celovečerní debut natočil Grlić za scénářistické spolupráce Srđana Karanoviće a českého spisovatele a scénáristy Alexe Koenigsmarka. Film *Ať se děje, co se děje (Kud puklo da puklo)*, 1974) je o mladíkovi z děl-

nického prostředí, který se bouří proti hodnotám společnosti, aby nakonec shledal, že se ocitl ve stejné, ne-li horší životní pasti. Téma lidské konformity pak Grlić rozvinul ve svém druhém celovečerním filmu **Bravo, maestro** (1978). Film je částečně inspirován Čapkovým nedokončeným románem Život a dílo skladatele Foltýna, a také případem, který se v Jugoslávii skutečně odehrál. Páteří vyprávění je zasedání výboru, jenž má rozhodnout, zda dílo slavného skladatele je či není falzifikát. Film ukazuje skladatelovo mládí, kdy je pro svůj věk odmítán různými komisemi, až po jeho rezignaci na skutečnou tvorbu.

Nejzajímavějším Grlićovým projektem osmdesátých let je jeho následující celovečerní film **Jen jednou se miluje** (*Samo jednom se ljubi*, 1981). Děj se odehrává na maloměstě těsně po válce, v němž začne mít rozhodovací pravomoci bývalý partyzánský velitel a pravověrný komunista, jehož přímé a nekompromisní postoje jsou v rozporu s přizpůsobivostí jeho dřívějších soudruhů ve zbraní. Přes problémy se státní cenzurou byl film uveden na MFF v Cannes, sklidil značný úspěch u domácího i zahraničního publika a stal se jedním z nejúspěšnějších jugoslávských filmů své doby.

Velké divácké oblibě se těšily dvě komedie, na kterých spolupracoval se spisovatelkou Dubravkou Ugrešićovou. Film **V čelistech života** (*U raljama života*, 1984) podle autorčiny úspěšné předlohy (česky vyšla roku 1985 v souboru Pět jugoslávských novel) je postaven na konfrontaci nenaplněného intimního života emancipované scénaristky a režisérky Dunji s navivní Šteficou, postavou seriálu, který právě natáčí. *Štěstí pro tři* (*Za sreću je potrebno troje*, 1985) je ironickým pohledem na milenecký trojúhelník, v němž si ani jeden z aktérů nevystačí s jedním partnerem k dosažení svého štěstí.

Od roku 1986 Grlić připravoval náročný historický projekt *Čaruga*. Během období krkolomných realizačních příprav založil v Záhřebu produkční společnost Maestro Film. Jedním z projektů, na nichž se společnost podílela, byl první Grlićův anglicky mluvený film natočený v koprodukcí s Velkou Británií **Léto bílých růží** (*That Summer of White Roses / Djavolji Raj*, 1989). Děj se odehrává v ospalé říční plovárně během posledního léta nacistické okupace. Dobrosrdečný a prostoduchý plavčík tak dlouho sní o záchraně tonoucího, až se mu podaří zachránit toho nejhoršího z možných. Tím si vyslouží přízeň okupantů a odpor místních obyvatel, ale především ohrozí osud své lásky Anny. Film byl uveden na festivalech v San Sebastianu a v Tokiu.

Film **Čaruga** (1990) dorazil do jugoslávských kin ve špatný čas. Westernově laděná balada o zbojníkovi, který se po první světové válce pokouší dopravit na Balkán revoluční ideje, aby nakonec sám podlehl mamonu a svým ideálům se odcizil, měl být varováním společnosti v době nepokojů v tehdejší Jugoslávii, ale reálné politické dění v době premiéry již předčilo veškeré pesimistické představy o možném vývoji událostí.

Válka zastihla Grlice za jeho stipendijního pobytu v rámci Fullbrightovy nadace v Los Angeles. Po návratu do Chorvatska zjistil, že pro své společensko-politické postoje není vítanou osobou a v podstatě pro něj není příležitost realizovat doma další filmový projekt. V jednom rozhovoru o několik let později prohlásil: „Pochopil jsem, že bych musel přistoupit na nemalé kompromisy, proti nimž jsem po celých dvacet let bojoval, a dospěl jsem k závěru, že nemá smysl prodat za kus chleba základní postuláty svého života.“ Následně přednášel o

filmové režii na kolumbijské univerzitě, poté na univerzitě Athens v Ohio. Oficiálně byl nadále chorvatským občanem s povolením pobytu v USA a své aktivity v Chorvatsku po celou dobu nepřerušil. Na Istrii založil filmový institut, který za využití internetu poskytoval výuku začínajícím režisérům. Průkopnickým počinem bylo vydání výukového CD-ROMu Jak natočit svůj film (1998). V chorvatském Motovunu také založil soukromý filmový festival, těšící se dodnes velké divácké návštěvnosti.

Návrat k režii celovečerního filmu nebyl šťastný. Film *Josephine* (2000), zčásti natáčený v České republice, nebyl dosud kvůli finančním potížím německého producenta oficiálně distribuován. Děj se odehrává v roce 1991 a hlavní postava, naivní český mladík Jan, se vydává do Hamburku splnit erotický sen a zároveň poslední přání svého otce. Namísto toho jej však čeká střet s nelítostnou realitou hamburského mafiánského polosvěta.

Skutečným návratem do vlasti byl celovečerní dokument *Novo novo vrijeme* (*Nová nová doba*, 2000), který Grlić natočil společně s Igorem Mirkovićem. Film zaznamenává přelomové události od konce vlády Franjo Tudjmana po volební vítězství Stipe Mesiće.

Následující film *Hranični hlídka* (*Karaula*, 2006) vznikl v koprodukcii všech zemí bývalé Jugoslávie. Děj této komedie se odehrává v roce 1987 a na osudech jedné vojenské posádky zobrazuje stav jugoslávské společnosti těsně před zánikem komunismu a počátkem války. K filmu napsal scénář se spisovatelem Ante Tomićem, jenž se scénáristicky podílel i na dalších Grlićových filmech.

Hořká komedie *Zůstane to mezi námi* (*Neka ostaje medju nama*, 2010) s Miki Manojlovičem v hlavní roli ukazuje svět unavených padesátníků, kteří se snaží uniknout před životní prázdnotou sexuálními dobrodružstvími. Grlić za film obdržel Cenu za režii na MFF v Karlových Varech.

Dalším Grlićovým filmem je tragikomedie *Ústava* (*Ustav Republike Hrvatske*, 2016) o vysokoškolském profesorovi, šedesátiletém homosexuálu (Nebojša Glogovac), kterému tragicky zahyne jeho partner. Jedinou jeho útěchou jsou noční procházky v ženských šatech. Osudná náhoda jej spojí se zdravotní sestrou, která se začne o něj a jeho invalidního otce starat výměnou za to, že jejímu nepříliš chápavému manželovi, jemuž hrozí propuštění od policie, vysvětlí význam chorvatské ústavy. Tím dochází k různým střetům i nečekaným spojení čtyř zcela odlišně myslících a žijících lidí. O rok později natočil Rajko Grlić společně se slovinským režisérem Matjažem Ivanišinem celovečerní dokument *Vsaka dobra zgodba je ljubezenska zgodba* (*Každý dobrý příběh je příběhem lásky*, 2017), který dokumentuje čtyřměsíční přípravy divadelního představení od první zkoušky po premiéru. Zachycuje tvorbu významných tvůrců slovinské divadelní scény Dušana Jovanoviče, Mileny Zupančič, Radko Poliče a Borise Cavazzy. (PMi s drobným přispěním JF)

21:35 hodin

JOSEPHINE

Josephine

Miroslav Vladyka

drama, komedie

Chorvatsko, Německo 2000

Délka: 98 min

Režie: Rajko Grlić

Scénář: Koraljka Meštrović, Rajko Grlić,
Alex Königsmark (předloha)

Produkce: Christian Backer, Thomas Häberle,
Dan Maag

Kamera: Slobodan Trninić

Střih: Marco Pav D'Auria

Hudba: Jan Jirásek

Hrají: Miroslav Vladyka, Maria Schrader,
Giancarlo Esposito, Andrea Bozo, Silas Carson,
Shahina Ganslmeier, Tery Ferman,
Marina Ana Eich, Sophie Adel, Jaroslav Choc,
Květa Fialová, Roman Skamene, Ota Filip,
Jan Kuželka, Josef Beck, Ivan Kotre a další
České titulky: Petr Michálek

Příběh českého mladíka, který krátce po revoluci vyráží do Hamburku hledat noční podnik s ženou, která se podobá Josephině Bakerové, aby tak splnil otcovo dávné přání.

Píše se rok 1991 a změny společenských poměrů přicházejí do malého českomoravského městečka Polná rázně: nový německý majitel zdejší továrny na sýry hodlá její nerentabilní provoz uzavřít. Jedinou nadějí je zavedení výroby lepšího sýra, lahodného tak, jako je francouzský brie. Tato naděje je vkládána do rukou mladého Jana, člověka s duší dítěte, úžasným čichem na vlastnosti sýra a znalostí angličtiny, která mu umožňuje vycestovat ven.

Ve stejnou dobu Janovi umírá otec. Rozhovor s otcovým nejlepším přítelem a náhle zděděné peníze přimějí Jana k rozhodnutí splnit otcův dávný sen: vyspat se se ženou podobnou slavné Josephine Baker.

Jan zamíří do Hamburku, kde hodlá toto přání realizovat, avšak záhy je okraden o peníze a svobodu kuplířem hrajícím si na magnáta, Afroameričanem Spikem. V jeho nevěstinci, jakési lesklé a bizarní atrapě Hollywoodu, musí pracovat jako uklízeč, aby si svou svobodu vykoupil zpět. Přitom se setkává s kuriózní, ale přátelskou místní společností, potká opravdovou lásku a přiblíží se ke skutečnému cíli své cesty – objevit formuli pro výrobu brie v Čechách.

Třetí spolupráce Rajka Grliče s českým spisovatelem a scénáristou Alexem Koenigsmarkem (1944–2013) má k českým motivům ze všech předchozích zdaleka nejbliže. Ale nenechme se tím zmást. Ano, je tady deziluzivní variace na klasickou pohádku o hloupém Honzovi. Taky české prostředí je zobrazeno věrně, byť idylicky. Ale vzhledem k tomu, že film byl natočen z větší části v Německu a s anglicky mluvícími herci, je jisté, že byl určen širokému mezinárodnímu publiku. Obraz lesklé bídý, z níž se snaží vybědnout postavy tanečníků a prostitutek převážně ze zemí východního bloku, měl ambici vyjádřit něco univerzálního o celém regionu. Kontrast mezi prodáváním sexem a skutečnou lidskou náklonností, mezi předstíraným luxusem a skutečnou bídou a nesvobodou jeho obyvatel, to jsou mantinely, s nimiž pracuje Rajko Grlič, když chce ukázat podobu postsocialistické východní Evropy.

Přestože postava Jana se ve filmu vyskytuje téměř v každé scéně, nelze ji považovat za jediného možného protagonistu. Stejně, jako ostatní postavy není ani on nějak výrazně psychologizován. Je spíše nositelem některých ctností, které ovlivňují jednání dalších postav. Zuřivě se brání zlu a bezpráví, pomáhá nezištně tam, kde je to třeba. Obsazení Miroslava Vladyky do hlavní role byla vynikající volba. Na jednu stranu je to postava uvěřitelná, na druhou stranu má blízko k postavám ze starých grotesek a komedií. Není zřejmě náhoda, že vizuálně připomíná Harpa, jednoho z bratří Marxů, který měl ke grotesce nejbliže.

Troufám si hádat, že v době, která se vzpamatovávala z privatizačních taškařic jako *Trhala fialky dynamitem*, *Hotýlek v srdci Evropy*, *Ještě větší blbec, než jsme doufali*, případně bezzubých satir jako *Nebát se a nakrást*, by mohl Grličův film, pokud by se dostal do české filmové distribuce, působit temně a beznadějně. Zajímavé proto zcela jistě bude podívat se na film dnes, v době, kdy projekty jako *Devadesátky*, *Redl* nebo *Příběh kmotra* přesvědčivě ukázaly stinné stránky někdejší transformace. (Pozn. JF: Myslím, že dnes na něj budou diváci pohlížet úplně jinýma očima a bude se jim líbit) (PMi)

Profil režiséra naleznete na straně 11

23:55 hodin

A BYLI JSME VÁM DOBŘÍ

A bili smo vam dobri

drama

Chorvatsko, Bosna a Hercegovina 2021

Délka: 72 min

Režie: Branko Schmidt

Scénář: Branko Schmidt, Sandro Antolić,
Ognjen Sviličić, Josip Mlakić (idea)

Produkce: Stanislav Babić

Kamera: Dario Haček,

Střih: Hrvoje Mršić

Hudba: Damir Avdić

Hrají: Rene Bitorajac, Goran Navojec,
Slavko Juraga, Milivoj Beader,
Nikša Butijer, Slaven Knezović,
Bruno Mašić, Krunoslav Belko a další

České titulky: Markéta Zelená

V budově starého mlýna se má stavět obchodní centrum. Veteráni z chorvatské války za nezávislost ale dostali slib, že tam vznikne muzeum. Rozhodnou se proto budovu obsadit.

Třicet let po konci chorvatské války za nezávislost je Dinko, svého času oslavovaný hrdina tohoto konfliktu, rozčarovaný z vývoje ve své vlasti, za kterou nasazoval život. Zároveň se už smířil s tím, že bojovat v době míru proti korupci a jiným nešvarům je mnohem těžší než válčit s puškou v ruce. Zvláště, když vede svůj osobní boj se závislostí na alkoholu, kvůli které jej opustila žena se synem. V této situaci jej vyzvou jeho bývalí spolubojovníci, aby se s nimi zapojil do blokády budovy starého mlýna, ve kterém se na začátku války zformovaly první vojenské jednotky, které povstaly proti Jugoslávské lidové armádě. Podle příslibu předchozí vlády se zde mělo zřídit válečné muzeum, současná doba tomuto plánu ale nepřeje a hrozí, že zde místo muzea vznikne obchodní galerie. Původně poklidný protest, který měl vést k jednání s aktuálními vládními představiteli se začne zvrhávat, když se k němu připojí mladí neonacisti, podporovaní i některými veterány. Celá situace hrozí propuknout v krvavou řež s policií...

Branko Schmidt již mnohokrát ukázal, že se nebojí kontroverzních témat. Snímkem *A byli jsme vám dobří* se pustil možná ještě na tenčí led než filmy *Lidoužrot vegetarián* či *Agape*, které jsme uvedli při přehlídce současného chorvatského filmu v roce 2019. (JF)

BRANKO SCHMIDT

(*1957, Osijek, Jugoslávie – Chorvatsko)

Vystudoval filmovou a televizní režii na Akademii dramatických a scénických umění v Záhřebu. Předtím studoval též ekonomiku. Jeho absolventským filmem byla televizní inscenace *Rano sazrijevanje Marka Kovača (Předčasné dospívání Marka Kovače, 1981)*, příběh chlapce, který se musí nečekaně starat o těžce nemocnou matku, kterou jeho otec opustil. O rok později natočil televizní drama *Hildegard*, příběh Ankicy, ženy, která kvůli práci v Německu a novému vztahu opouští svou malou dceru Hildegard. Následoval třídílný seriál *Hajdučki gaj (Jestrábí háj, 1985)*, opět o malém chlapci, který v přírodě loví chráněné ještěřby. V roce 1988 vytvořil svůj první celovečerní film *Sokol ga nije volio (Sokol ho neměl rád)*, adaptaci hry od Fabijana Šovagoviće, vyprávějící o statkáři, který za války střídavě pomáhá partyzánům i ustašovcům, aby uchránil život svého syna. Film získal Cenu pro nejlepšího debutanta na festivalu v Pule. Následovalo televizní drama *Gospodski život Stipe Zvonarova (Panský život Stipe Zvonarova, 1988)* o navrátilci z rakouskouherské armády, který se nedokáže sžít s dřívějším vesnickým životem a televizní seriál *Operacija Barbarossa (Operace Barbarossa, 1990)* podle knihy pro děti Ivana Kušana.

Branko Schmidt

V roce 1991 adaptoval do filmové podoby jedno z klasických děl chorvatské literatury počátku 20. století, román *Đuka Begović* Ivana Kozarace. Po dvou krátkých dokumentech *Sest sekundi za život (Šest vteřin života)* a *Vukovarski memento (Vukovarské memento, oba 1992)* natočil v roce 1994 film *Vukovar sa vraća kući (Vukovar se vrací domů)* o skupině lidí, která utekla před válkou z Vukovaru a přežívá ve vesnici poblíž frontové linie na nádraží v odstaveném vlaku. V rozšířené verzi byl snímek uveden i jako čtyřdílný televizní seriál. Film se nese ve znamení smutku ze ztráty města a pro mnohé i ze ztráty blízkých. O čtyři roky později, když se dostal Vukovar pod chorvatskou správu (východní Slavonie, kde se Vukovar nachází, bylo poslední území, které zůstalo po válce v srbských rukách), Schmidt vstoupil se štábem chorvatské televize do města mezi prvními a natočil krátký dokument *Misa za novi život (Mše za nový život, 1998)*.

Válka v Chorvatsku je přítomna i v následujících dvou Schmidtových filmech. *Božić u Beču (Vánoce ve Vídni, 1997)*, který získal v Pule Zlatou arénu za nejlepší scénář, je o hudebníkovi, který se svým přítelem organizuje koncerty pro chorvatské vojáky v přední linii fronty. Když je jeho přítel zabit, utíká za svými rodiči do Vídně. Předvánoční nádhra rakouského hlavního města brutálně kontrastuje se surovostí války, která zuří necelých 300 km jižně. Třetím Schmidtovým válečným filmem je komediální drama *Srce nije u modi (Srdce není v módě, 2000)*. Prostřednictvím příběhu anglického biologa, který přijíždí do válkou

zmítaného Chorvatska zachraňovat vzácný strom, Schmidt ironizuje roli mezinárodního společenství ve válce při rozpadu Jugoslávie.

Kraljica noći (Královna noci, 2001) líčí dospívání sedmnáctiletého veslaře a jeho první zkušenosti se ženami. Jeho příběh se odehrává v bouřlivém roce 1968, kdy v Osijeku vrcholí nervozita z očekávané návštěvy maršála Tita. Snímek byl oceněn Zlatou arenou za nejlepší scénář a produkci. Velký úspěch zaznamenal svým osmým celovečerním filmem *Put lubenica (Melounová stezka, 2006)*, vycházejícím ze skutečného příběhů asijských migrantů do Evropy, kteří se utopili v řece Sávě. Snímek získal tři Zlaté arény v Pule, Cenu chorvatských kritiků, Hlavní cenu festivalu v Dubrovníku a Zlatou Antigonu v Montpellieru. V krátkém dokumentu *Panj pun olova (Pahýl plný olova, 2007)* se věnuje osudu válečného veterána trpícího posttraumatickou stresovou poruchou, který se nedokáže vrátit k obyčejnému životu.

S velkým úspěchem se setkal další Smidtův celovečerní film *Metastázy (Metastaze, 2009)* z prostředí fotbalových fanoušků Dinama Záhřeb, který získal tři Zlaté arény a byl uveden na mnoha světových festivalech. V roce 2012 přišel do kin kontroverzní *Lidožrout vegetarián (Ljudožder vegetarijanac, 2012)*, který získal v Pule dokonce 6 ocenění. Velmi křehkým a hluboce lidským příběhem je naopak komorní drama *Imena višnje (Jména višně)* s Ivm Gregurevičem a Nadou Đurevskou v rolích staršího manželského páru, který prochází partnerskou krizí během návratu do domova, od něžž byli odloučeni válkou. Následovalo psychologické drama *Agape (2017)* o katolickém knězi obviněném ze zneužívání dětí.

Hodinový dokument *Demo (2020)* vypovídá z pohledu válečného veterána Miodraga Dema o jeho manželství, které krutě rozdělila a poznamenala válka. Drama ***A byli jsme vám dobří (A bili smo vam dobri, 2021)*** uvedené na letošní přehlídce, zpracovává téma postavení válečných veteránů v současné chorvatské společnosti tentokrát v půdorysu celovečerního filmu. (JF, PMi, PM)

9:30 hodin

ALEKSI

Aleksi

drama, romantický

Chorvatsko 2018

Délka: 88 min

Režie: Barbara Vekarić

Scénář: Barbara Vekarić

Produkce: Darija Kulenovic Gudan,
Marina Andree Škop

Kamera: Filip Top

Střih: Dragan Von Petrovic

Hudba: Jura Ferina a Pavle Miholjević

Hrají: Tihana Lazović, Goran Marković,

Sebastian Cavazza, Nataša Janjić,

Jason Mann, Aljoša Vučović,

Neda Arnerić, Leon Lučev a další

České titulky: Markéta Zelená

Mladá dívka Aleksi si pohrává s city třech rozdílných muž. Příběh o hledání lásky i místa v životě se odehrává v malebném prostředí poloostrova Pelješac.

Aleksi je 26letá dívka, která si po absolvování umělecké vysoké školy myslela, že jí patří svět. Odjela do Berlína, kde se chtěla živit jako fotografka. Po střetu s realitou, ve které se nedokázala prosadit, hledá útočiště u svých rodičů ve vsi na malebném poloostrově Pelješac.

Rodiče mají vinařství a Aleksina matka doufá, že se dcera zapojí do práce v rodinném podniku. Přestože má Aleksi silné pouto ke svému otci, nepřipouští si, že by pokračovala v rodinné tradici. Svůj návrat domů chápe jen jako malé prázdniny, které skončí ihned poté, co dostane nějakou skvělou nabídku z velkého světa umění. Nechce žít stejný život, jako její nejlepší kamarádka z vesnice, která je uvázaná doma a stará se o čtyři děti.

Rozčarování z toho, že na ni nikdo nečeká s otevřenou náručí, tlumí v náručí několika mužů, které střídá jako šaty v parném létě... (JF)

JAK SE TA DÍVKA CHOVÁ, TO JE OSTUDA...

Rozhovor s Barbarou Vekarić, který vznikl u příležitosti uvedení filmu Aleksi do české kinodistribuce společností Balkanfilm

JF: Aleksi je váš celovečerní režijní a scenáristický debut. Můžete popsat, jak film vznikal? Jak se v něm projevily vaše zkušenosti, které jste získala při práci na krátkých filmech a filmových dokumentech?

BV: Přitahují mě příběhy zaměřené na zajímavé jednotlivce, zejména na ty, kteří mají potenciál předefinovat určité společenské standardy. Filmy mohou vytvářet vzory a zdá se mi, že je škála ženských hlavních postav dost omezena. Jsou si většinou podobné: krásné, sladké, vzorné. A tak mě napadlo, že bude zajímavé a nutné vytvořit holku, která je divoká a nespořádaná. Tak vznikla postava Aleksi, z níž se zrodil celý příběh jejího "pozdního" dospívání. Film vznikl roky a krátké projekty, které jsem mezitím točila, mě "připravily" na dlouhý formát.

JF: Je postava Aleksi založena na skutečné osobě? Jak moc se v ní mohla projevit vaše vlastní zkušenost?

BV: Ačkoliv postava Aleksi není inspirována jednou skutečnou osobou, jsou v ní přítomny některé moje osobní postřehy – pozorovala jsem kolem sebe holky v mém věku a všimla jsem si takového vnitřního konfliktu, který se objeví zpravidla kolem pětadvaceti, když se vynoří otázka "kurva, co teď?"

JF: Aleksi je holka, která si myslela, že ji po vysoké škole bude patřit celý svět. Realita je ale poněkud jiná. Vidíte v Chorvatsku často podobné zklamání u lidí jejího věku?

BV: Dalo by se říct, že ano. Mladí lidé nemají jasně definovaná kritéria, co mají dělat, pokud chtějí něčeho dosáhnout. Neplatí – kdo pracuje trochu víc, má trochu víc, komu se moc nechce, má trochu méně. Mnohokrát vše působí jako štěstí nebo pouhá náhoda, což způsobuje zmatek. Mezi vynaloženým úsilím a výsledky je slabá korelace, což způsobuje zklamání, které zmiňujete.

JF: Jaká je současná situace v Chorvatsku, pokud jde o zaměstnanost, získání práce a příležitosti pro mladé lidi obecně? Jak moc se stěhují do zahraničí? Nebo z vesnice do Záhřebu?

BV: Emigrace je pro chorvatské demografy bolestivým bodem, ale osobně si myslím, že je dobré, aby se mladí lidé vzdělávali a pracovali v zahraničí, strávili nějaký čas v jiném prostředí, poznávali různé kultury, získávali znalosti, které doma získat nemohou. Ideální by bylo, kdyby nabyté znalosti přivezli zpět do své vlasti, místa nebo země, která je vzdělávala a ke které pocítí dluh a potřebu "vrátit znalosti". Pokud by byl systém nastaven tak, aby bylo pro podnikavé lidi snadné podnikat doma, věřím, že se spousta z nich ráda vrátí. Ale pokud

se na každém kroku setkají se zavřenými dveřmi, zůstanou v prostředí, kde budou moct své projekty realizovat.

JF: Film je mimo jiné založen na skvělém hereckém výkonu Tihany Lazović. Připadá mi, jako by hrála sama sebe. Viděl jsem ji však také ve zcela odlišných rolích. Když jste psala tuto roli, měla jste od začátku představu o tom, kdo ji bude hrát?

BV: Tihana je malý génius! Od začátku byla mojí první volbou pro roli Aleksi. Vždy se mi líbilo, jak "žije před kamerou". Bylo pro mě důležité, aby herečka, která hraje "Aleksi", dokázala spojit diváky s postavou, kterou není snadné milovat.

JF: A jaké to bylo s obsazením dalších rolí. Například roli Aleksiny matky hrála Neda Arnerić, pro kterou to byla bohužel její poslední filmová role...

BV: Měla jsem štěstí, že všichni souhlasili, že budou hrát v "Aleksi". Neda byla jednou z prvních, která se k projektu připojila. Postava matky neustále otravuje, útočí na Aleksi od prvního okamžiku, kdy přijde domů, má pro ni spoustu úkolů. Ve filmech tento typ role pořád hrají ty samé herečky a já jsem to chtěla změnit. Neda Arnerić má v sobě citlivost, emocionalitu, zranitelnost, nadčasovou krásu. Nemysleli jsme, že to bude její poslední role... Pokud jde o roli otce, můj první nápad byl Stojan Matavulj a počítali jsme s ním do poslední chvíle, ale nepodařilo se mu dostat se včas z vězení. Když jsme viděli, že se to nepovede, rozhlíželi jsme se na všechny strany. Rade Šerbedžija byl chvíli ve hře, ale kvůli zdraví se musel role vzdát. Aljošu Vučkoviće jsem poprvé viděla až na natáčení. Jsem mu vděčná za to, jak pohotově nastoupil. Aljoša dobyl Pelješac (poloostrov na jihu Chorvatska kde se natáčelo), skamarádil se se všemi, povídal si s místními obyvateli, recitoval poezii na terase hotelu Bellevue. On a Neda byli hvězdami. Zbytek ansámbly – Goran Marković, Sebastian Cavazza, Nataša Janjić, Jason Mann – byli skvělý tým!

JF: Jak byl film přijat v Chorvatsku? Našel své publikum?

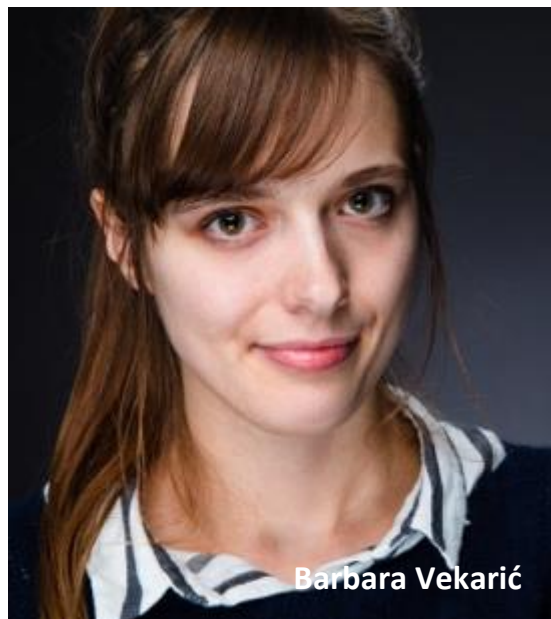
BV: V Chorvatsku byly dvojí reakce – starší populaci se film nelíbil, mladší ho přijala lépe. Vzpomínám si na staršího pána, který po promítání v Orebići před kinem křičel: "Jak se ta dívka chová, je to ostuda, ostuuudaaa", a jeho paní odpověděla: "Taky by ses tak choval, kdybys mohl" a pak mezi nimi proběhla celá diskuse. Ačkoli starší publikum není naší cílovou skupinou, jsem ráda, když napjatě sledují film, bez ohledu na to, že Aleksi nechápou, nebo ji dokonce odsuzují.

JF: Film byl také zařazen do programu mnoha mezinárodních festivalů. Jak se o něm mluví v zahraničí?

BV: Po mezinárodní premiéře na South By Southwest v roce 2019 byl film asi na 70 festivalech, získal 21 cen a je nyní k dispozici širšímu publiku na Amazonu. Nejlepší reakce jsme měli ve Spojených státech, Francii, Srbsku, Španělsku a zemích Latinské Ameriky. Z těchto zemí máme pořád pozitivní reakce, ceny, pozvánky na festivaly... Asi si rozumíme... (překlad BČ)

BARBARA VEKARIĆ

(1987, Dubrovnik, Jugoslávie – Chorvatsko)

Barbara Vekarić

Roku 2009 absolvovala na Záhřebské univerzitě v oboru srovnávací literatury na Fakultě sociálních a humanitních studií. O rok později pak obor filmové a televizní režie na Akademii múzických umění téže univerzity. Poté natočila krátkou komedii o začínající zpěvačce, jejíž plány na úspěch hatí malá sestra *Prva dama Dubrave* (*První dáma Dubravy*, 2011), který byl uveden na festivalu v Postupimi. Světa dětí se týkají i její další krátké filmy, z nichž zmiňme alespoň *Mali debeli rakun* (*Malý tlustý mýval*, 2013), ukazující válečné události v Dubrovniku roku 1991 z pohledu osmileté dívky. Od roku 2013 Vekarić spolupracuje s chorvatskou televizí na pořadu pro děti *Laboratorij na kraju*

svemira (*Laboratoř na konci vesmíru*, 2013–2014) a cestovním pořadu o Balkánu *Kauc-surferica* (2015). Jako producentka se podílela mimo jiné na filmu Antonety Almat Kusijanović *Do hlubin* (*U plavetnilo*, 2016) a na politickém dramatu *Vsi proti všem* (*Všichni proti všem*, 2019) Andreje Kosaka. Ke krátkometrážní tvorbě se vrátila komediálně laděným *Mouth of Truth* (*Ústa pravdy*, 2018) o citových zmatcích dospívající dívky na letním táboře. Z téhož roku pochází i režisérčin celovečerní debut **Aleksi** (2018), který uvidíte na letošní přehlídce. (PMi)

11:35 hodin

AŤ SE DĚJE, CO SE DĚJE

Kud puklo da puklo

drama, experimentální

Jugoslávie 1974

Délka: 85 min

Režie: Rajko Grlić

Scénář: Rajko Grlić, Srđan Karanović,

Alex Koenigsmark

Produkce: Sulejman Kapić

Kamera: Živko Zalar

Střih: Ingebord Kurelec

Hudba: Branislav Živković

Hrají: Mladen Budiščak, Jagoda Kaloper,

Srečko Ptiček, Feliks Smitka,

Slobodan Sembera a další

České titulky: Pavel Pilch

Mladý dělník Budilica je přesvědčen, že by měl být lépe zaplacen. Na protest umožní filmařům, aby natáčeli jeho každodenní život.

Mladík z dělnického prostředí zvaný Budilica by chtěl mít lépe ohodnocené zaměstnání. Z nabídek, které dostává, je hluboce rozčarován, proto se rozhodne na protest proti systému, který mu připadá nespravedlivý, pozvat do svého života filmaře, aby natáčeli jeho každodenní realitu. K tomuto nekonvenčnímu kroku přesvědčí i svou přítelkyni Jagodu, se kterou čeká dítě. Společně dají všanc své soukromí a doufají, že tak změní systém. Z outsiderů se stávají takřka přes noc známé osoby... Přinese jim tato popularita vytoužený příjem a štěstí?

Film je pozoruhodnou sondou do života jugoslávské společnosti v sedmdesátých letech minulého století. V jugoslávském modelu socialismu se právě v sedmdesátých letech uplatňovaly nejmarkantněji prvky tržní ekonomiky a do totalitního zřízení pronikaly místy demokratické principy. Postava nedoceněného dělníka Budilicy je skvělým příkladem člověka, který je z nastalého vývoje zmatený a tápe. Grlićův celovečerní debut je unikátní též využitím prvků reality show, které byly na dobu vzniku filmu velmi novátorské. (JF)

Profil režiséra naleznete na straně 11

Franko Jakovčević

drama

Chorvatsko 2019

Délka: 80 min

Režie: Ognjen Sviličić

Scénář: Ognjen Sviličić, Marijana Verhoef

Produkce: Damir Terešak

Kamera: Marinko Marinkić

Střih: Nataša Pantić

Hrají: Franko Jakovčević, Goran Bogdan,
Klara Mucci, Mia Petričević, Dado Časić,
Stipe Radoja, Barbara Vicković, Ivana Gulin
a další

České titulky: Milan Kostelník

Po svém příchodu do katolické internátní školy se Goran ocitá pod tlakem, aby se přizpůsobil zdejšími pravidly. On ale není přesvědčeným katolíkem a svému okolí tvrdošíjně vzdoruje.

Matka samoživitelka odjíždí na celé léto za prací na lodi a nemá nikoho, komu by na dobu své nepřítomnosti svěřila svého patnáctiletého syna Gorana. Rozhodne se proto umístit jej do katolické internátní školy kdesi na venkově. Atmosféra ve škole je na první pohled relativně liberální – chlapci i dívky jsou zde promícháni, společně se setkávají při studiu i ve volném čase. Z toho důvodu se nejedná o nějakou středověkou instituci, která by naplňovala zavedenou představu o katolické internátní škole. Vše je zde ale nějakým způsobem spojeno s vírou a studenti se pohybují v pevně stanovených mantinelech.

Goran se začne s vrstevníky velmi rychle seznamovat a v první chvíli nic nenasvědčuje tomu, že by měl mít s pobytem ve škole nějaké větší problémy. Ty ale nastávají hned při společné modlitbě před prvním jídlem. Goran se odmítne pomodlit a obdobně odmítá i ostatní religiózní rituály školy. Okolí na jeho postoje reaguje zprvu překvapeně, postupně ale začíná vyvíjet nátlak, který jej má přivést na pravou cestu. Goran se tak dostává do konfliktu jak s autoritami reprezentovanými učiteli školy nebo knězem, tak se svými spolužáky, kteří jej nutí, aby byl jako oni. Čím intenzivnější donucovací prostředky používají, tím se Goran více zatvrzuje ve svém odmítavém postoji. Vše vygraduje při pobytu na ostrově, kam pod hlavičkou katolických skautů studenti školy připlouvají.

Na příběh se dá určitě nahlížet z více pohledů. Internátní škola zde může reprezentovat majoritní společnost, která není připravena nebo dokonce není ochotna

přijmout jedince nezapadajícího do přesně stanovených vzorců chování. Na druhou stranu zde můžeme vnímat až iracionální Goranovu zatvrzelost a neschopnost přijmout hodnoty druhých a nabízí se otázky po motivaci jeho jednání.

Ognjen Sviličić patří na mezinárodním poli mezi nejúspěšnější současné chorvatské filmaře. Jeho předchozí snímky (např. *Armin*, *Taková jsou pravidla*) byly promítány a oceňovány na nejprestižnějších evropských festivalech (i na Vsetínském filmovém maratonu). Úspěšný je i doma v Chorvatsku, ale především svou prací pro televizi (má na kontě scénáře k několika úspěšným televizním seriálům). Jeho celovečerní filmy nejsou prvoplánově určeny mainstreamovému publiku. Film *Hlas* zaznamenal v katolickém Chorvatsku i mezi recenzenty rozporuplné reakce a zejména hodnocení Goranova jednání budilo v některých komentářích pochybnosti. Po vlastní zkušenosti s tímto filmem se ale domnívám, že v Česku má potenciál být přijat velmi dobře. (JF)

OGNJEN SVILIČIĆ

(*1971, Split, Jugoslávie – Chorvatsko)

Vystudoval Akademii dramatických umění v Záhřebu, obor filmové a televizní režie. Absolvoval v roce 1997 krátkým hraným filmem *Domina*. Poté se živil jako režisér reklamních spotů pro chorvatskou televizi, kde se brzy dostal i k psaní a režimování filmů. Svůj celovečerní filmový debut *Da mi je biti morski pas* (*Chtěl bych být žralok*) natočil v roce 1999. Komedialně laděný snímek vypráví o dvou vesnických mladících, kteří se vydali do Splitu na zálety a o sládkovi, který omylem smíchal pivo s tonikem. Se společensky velmi citlivým tématem pracuje Sviličićova další komedie *Oprosti za kung-fu* (*Omlouvám se za Kung-fu*, 2004). Hlavní hrdinka filmu se vrací těhotná do své rodné vesnice v dalmatských horách. Pro její rodinu je nepřijatelné, že by měla být svobodnou matkou, a tak ji vydávají za vdovu. Další šok je čeká, když se její dceři narodí dítě s asijskými rysy.

Armin z roku 2007 je již čistým dramatem. Příběh ctižádostivého otce ze zapadlého bosenského venkova, který přihlásí svého talentovaného ale svérázného syna do konkurzu na dětskou roli ve filmu z jugoslávské války připravovaného německou filmovou společností, je působivou studií vztahu mezi oběma protagonisty, ale také obrazem nemožnosti pochopení tragédie minulosti cizinci, kteří ji nezažili.

O vztazích mezi dvěma lidmi vyhozených nezvyklou situací je také jeho následující film *Dva slunečné dny* (*Dva sunčana dana*, 2010). Manželský pár se v něm snaží výletem do divočiny vyléčit ze vztahové krize, ve skutečnosti jí ale stále více podléhá a navíc se vystavuje

Ognjen Sviličić

velkému nebezpečí. Komorní, ale velmi naléhavé drama *Taková jsou pravidla* (*Takva su pravila*, 2014), stojí na příběhu rodičů, jejichž syn byl za nejasných okolností vážně zraněn. Poukazuje na obtížnou vymahatelnost práva v současné chorvatské společnosti. Emir Hadžihafisbegović si z mezinárodního festivalu v Benátkách odvezl cenu za nejlepší mužský herecký výkon v hlavní roli tohoto filmu.

Zatím poslední Sviličićův film *Hlas* (*Glas*, 2019) bude uveden na letošní přehlídce.

Pro všechny své filmy si Sviličić napsal i scénáře. Jako scénárista je vyhledávaný i mezi svými režisérskými kolegy napříč zeměmi bývalé Jugoslávie. Podílel se na napsání scénářů pro filmy: *Slovinka* (*Slovenka*), *Noční život* (*Nočno življenje*) a *Nevlastní sestra* (*Polsestra*) Slovince Damjana Kozoleho, *Metastáze*, *Melounová stezka* (*Put lubenica*) a ***A byli jsme vám dobří*** (*A bili smo vam dobri*) Chorvata Branka Schmidta, *Što je Iva snimila 21. listopada* (*Co Iva natočila 21. října*) a *Holding* Chorvata Tomislava Radiće, *Bićemo prvaci sveta* Srba Darka Bajiće, *Otcovská péče* (*Otac*) Srba Srđana Goluboviće a k dalším.

Pozitivní kritiky obdržela Sviličićova románová prvotina *Glava velike ribe* (*Hlava velké ryby*), vydaná roku 2014. Na scénáři stejnojmenné adaptace od režiséra Arsena Oremoviće z roku 2022 se autor rovněž podílel. (JF, PMi)

15:30 hodin

V ČELISTECH ŽIVOTA

U raljama života

drama, komedie, romantický

Jugoslávie 1984

Délka: 90 min

Režie: Rajko Grlić

Scénář: Rajko Grlić, Dubravka Ugrešić
(předloha)

Produkce: Aleksandar Stojanović

Kamera: Tomislav Pinter

Střih: Živka Toplak

Hudba: Branislav Živković

Hrají: Vitomira Lončar, Gorica Popović,

Mira Furlan, Bogdan Diklić,

Miodrag Krivokapić, Predrag Miki Manojlović,

Semka Sokolović-Bertok, Velimir Bata

Živojinović, Rade Šerbedžija a další

České titulky: Branka Čačković

Velimir Bata Živojinović
a Vitomira Lončar

Dunja je režisérkou a scénáristkou televizního seriálu, jehož hlavní hrdinkou je úřednice Štefica toužící po lásce. Každým dalším dílem do své hrdinky promítá víc a víc ze sebe.

Film byl natočen podle oblíbeného románu Štefica Cvek v čelistech života chorvatské spisovatelky Dubravky Ugrešić, která je spolu s režisérem Rajko Grlićem také autorkou scénáře.

Hlavní postavou je Dunja, režisérka, která pracuje na romantickém seriálu o baculaté úřednici Štefici Cvek. Šteficu trápí nedokonalá postava a nudný všední život, touží po lásce a věří, že všechny její problémy se vyřeší, až potká toho pravého muže. Bez zkušeností s muži poslouchá rady své kamarádky Marijany a staré tety, u které žije. Paralelně sledujeme životní příběhy Dunji a Štefici. Přestože jsou různého původu, jejich příběhy jsou si čím dál podobnější.

Vedle popisu vztahových peripetií skutečné i smyšlené hlavní hrdinky obsahuje film i kriticko-satirickou linku poukazující na stav jugoslávského státu a krásně vystihuje atmosféru Záhřebu osmdesátých let. Komedie byla oceněna na filmovém festivalu ve španělské Valencii (cena poroty za 3. místo). (BČ)

Profil režiséra naleznete na straně 11

ÚSTAVA

Ustav Republike Hrvatske

Nebojša Glogovac

drama, komedie

Chorvatsko, Česko, Slovinsko, Makedonie

2016

Délka: 90 min

Režie: Rajko Grlić

Scénář: Rajko Grlić, Ante Tomić

Produkce: Ivan Maloča

Kamera: Branko Linta

Střih: Andrija Zafranović

Hudba: Duke Bojadziev

Hrají: Nebojša Glogovac, Dejan Ačimović,

Ksenija Marinković, Božidar Smiljanić,

Mladen Hren, Matija Cigir, Zdenko Jelčić,

Robert Ugrina, Jelena Jovanova a další

České titulky: Bioscop

Čtyři lidé z jednoho činžáku se liší majetkovými poměry, sexuální orientací, národností i náboženstvím. Jedna událost je svede dohromady a oni jsou nuceni najít k sobě cestu.

Vjekoslav žije se svým otcem upoutaným na lůžko ve velkém bytě v centru Záhřebu. Přes den je profesorem na univerzitě a vyučuje historii, v noci se stává Katarinou. V ženských šatech se prochází záhřebskými ulicemi a smutní po svém zesnulém partnerovi Bobovi. Při životě jej drží jen starost o otce – bývalého významného ustašovského velitele, který měl během 2. světové války kontakty s nejvyššími místy fašistického Nezávislého státu Chorvatsko. Přestože nacionalistické postoje zdědil po svém otci i syn, je vztah mezi nimi díky Vjekoslavově sexuální orientaci velmi napjatý.

Ve sklepním bytečku v téže domě žije také zdravotní sestra Maja s policejním důstojníkem Antem. Ti dva jsou z naprosto odlišného světa než profesor se svým otcem. Tyto dvě dvojice ztělesňují absolutní protiklady. Přesto se jejich cesty protnou a oni jsou nuceni najít k sobě navzájem cestu. Stane se tak poté, co Vjekoslava na ulici zmlátí skupina výrostků a on je odvezen v bezvědomí do nemocnice, kde jej ošetřuje právě Maja. Maja se pak začne starat i o jeho otce a recipročně chce, aby Vjekoslav připravil Anteho na zkoušku z chorvatské ústavy, kterou musí složit, aby si udržel místo. O to může přijít hlavně z toho důvodu, že je původem Srb...

Z výše uvedeného popisu by se mohlo zdát, že se bude jednat o divácky velmi náročnou podívanou. Opak je ale pravdou. Film je, i přes složitá a do značné míry kontroverzní témata, o kterých pojednává, divácky velmi přívětivý. Díky skvělým hereckým

výkonům (zejména Nebojša Glogovac v roli Vjekoslava, ale také Ksenija Marinković v roli Maji), svěží Grličově režii a dobře vypointovanému scénáři, který je okořeněn decentním humorem, je to ten pravý film pro sobotní festivalový prime time. (JF)

Profil režiséra je na straně 11

19:45 hodin

BESEDA S RAJKO GRLIČEM

S Rajko Grličem se návštěvníci Vsetínského filmového maratonu setkají v sále kina Vatra v on-line besedě. Předem jsme s ním připravili následující rozhovor, který může být inspirací pro vaše další dotazy.

NEUMÍM PŘESTAT TOČIT

JF: Na přelomu 60 a 70. let jste studoval na pražské FAMU. Zažil jste zde i dramatický rok 1968. Jaké máte vzpomínky na toto studium a na atmosféru té doby v Československu?

RG: Bylo to období velké naděje a ještě většího zklamání. Byl jsem přítomen u zrodu pravděpodobně poslední evropské politické utopie a, ve velmi krátké době, u jejího totálního zničení. Pro někoho, komu je kolem dvaceti a kdo se do takových událostí vžije s vervou jako já, jsou to traumata s dlouhými následky. Po té zkušenosti jsem už nikdy nevěřil žádné politice, a politikům už vůbec ne.

JF: Kritika vám a vašim spolužákům, kteří jste tehdy přijeli studovat do Prahy z Jugoslávie přilepila nálepku „pražská škola“. Víím, že jste se s Goranem Markovićem či Srđanem Karanovićem proti tomuto označení ohrazovali. Přesto mi připadá, že se Vás musím na něj zeptat, protože třeba u nás funguje tak trochu jako značka. Nejsem asi jediný v Česku, kdo jej vnímá jako známku nadstandardní kvality...

RG: Pokusili jsme se vymanit z té škatulky, do které nás zařadili filmoví kritici, ale evidentně se nám to nepodařilo. Studovali jsme spolu, ale potom každý z nás točil velmi odlišné filmy. Myslím, že v Jugoslávii jsme tu nálepku dostali spíš proto, že jsme do dneška všichni zůstali dobrými přáteli ještě z Prahy, a to se tehdy v kinematografii nestávalo tak často, nebylo to kvůli nějaké společné filmové estetice. Teď už se to, alespoň já a myslím, že i ostatní, nesnažíme popírat. Na to jsme příliš staří. V Bělehradě nás pod tímto názvem dokonce prezentují v Muzeu filmu.

JF: Pojdme si popovídat o některých vašich filmech zařazených do programu Vsetínského filmového maratonu. Diváci budou mít možnost, a bude to možnost poměrně unikátní,

vidět film *Josephine*, ve kterém ztvárnil hlavní roli Miroslav Vladyka. Jaký byl osud tohoto filmu?

RG: To, myslím natáčení toho filmu, je smutný příběh. Podrobně jsem to popsal v knize „Neispričane priče“ (Filmový klub Vsetín chystá v roce 2023 české vydání této knihy). V polovině natáčení v Praze jsem skončil v nemocnici na Vinohradech na operaci, která mi zachránila život. Můj kamarád Srđan Karanović pokračoval v práci na filmu. Když jsme ho dokončili, německý producent zkrachoval. Film koupila australská distribuce, ohlásila premiéru, ke které nakonec nedošlo, protože vlastnické vztahy s německou firmou nikdy nedokázali u soudu v Německu zcela vyřešit. Komplikovaný příběh o filmu, který bohužel nebyl realizován tak, jak bylo plánováno, ani nebyl nikdy promítán, až na několik festivalů, kam se jeho jediná kopie dostala ilegálně.

JF: Dalším anglicky mluveným filmem v programu je *Léto bílých růží*. Film je z roku 1989, což je u nás přelomový rok, po kterém se do českých kin dostala masově západní filmová produkce. Dostal se film tehdy do jugoslávských, resp. chorvatských kin? Řeknete nám o něm více informací?

RG: Každý film, zvláště pak o něco větší koprodukce, je vždy komplikovaný případ. Pokusil jsem se natočit ho jako domácí film v Jugoslávii, ale nepodařilo se mi sehnat peníze. Byl trochu dražší než standardní výroba v té době. Pak se ale o projekt začala zajímat jedna anglická produkční společnost a film byl nakonec natočen za australské peníze s anglicko-americkými herci. Měl velký úspěch, vyhrál mnoho cen, měl královskou premiéru v Londýně, v Paříži se dlouho hrál ve dvou kinech na Avenue des Champs-Élysées a tak dále, ale pořád si nemůžu odpustit to, že jsem ho nenatočil v našem jazyce s našimi herci. Rod Steiger je fantastický herec, ale myslím si, že Pavle Vujisić by byl v jeho roli lepší a přirozeněji by zapadl do tohoto prostředí.

JF: V této pohnuté době jste natáčel také snímek *Čaruga*, který měl premiéru v roce 1991. My jsme ho vybrali jako zahajovací film naší přehlídky, mimo jiné proto, že patří mezi ty Vaše filmy, které u nás doposud nebylo možné vidět. Byl to na tehdejší dobu poměrně nákladný filmový projekt. Četl jsem některé dobové recenze, ale více mne zajímá, jaký měl ohlas u publika. Mám dojem, že třeba pro představitele Čarugy Iva Gregureviće to byla jedna z rolí, se kterou byl později často spojován...

RG: Tento film jsme připravovali dlouho. Nejprve v záhřebské televizi, která měla být jedním z koproducentů, oznámili, že Čarugou, tím odpadlíkem ze Slavonie a banditou, vlastně myslíme Tita. To zastavilo projekt v roce 1986. Vypadalo to, že ho tou větou zabili navždy. Ale o dva roky později jsme na něm začali pracovat ve vlastní produkci a v koprodukci s Viba filmem z Lublaně. Když jsme film dokončili, tak několik dní před premiérou, začala barikádami v Kninu válka v Chorvatsku. Scény z Čarugy na plátně kina a scény z Kninu na televizní obrazovce se staly téměř totožnými. Film byl prohlášen za „četnický“, protože Čaruga byl Srb. Přesto začala distribuce a filmu se dařilo skvěle, ale brzy, jak se válka rozjela, zmizelo dvanáct kopií ve válečném víru. Zůstaly jen videokazety, které, alespoň mi říkají,

patřily během celé války k nejsledovanějším. Několik let po válce byl film prohlášen za chronologicky první chorvatský film a jako takový zůstal v historii dodnes. To se stává filmům, které přežijí několik režimů.

A ano, film *Čaruga* poznamenal kariéru zesnulého Iva Gregureviće. Ostatně i on sám to často zmiňoval.

JF: Když pomínou vaši práci pro televizi, máte na kontě dvanáct celovečerních hraných filmů. K většině jste si napsal sám i scénář. V rámci Vsetínského filmového maratonu z nich diváci uvidí celkem osm. Když se podíváte na své filmy s odstupem, můžete vybrat jeden či dva, které považujete za své nejlepší?

RG: Ne, nemůžu. Každý film je kus mého života, dobrý kus, a není pro mě možné říct, který z nich byl lepší a který horší. Je na jiných, aby to posoudili.

MK: Musel jste u některého ze svých filmů ustoupit ve scénáři nebo filmové estetice z důvodů politických tlaků?

RG: Zní to neuvěřitelně, jako sebechvála, ale nemusel. Takové kompromisy jsem nedělal. Na druhou stranu jsem měl hodně zakázaných dokumentárních filmů, a proto jsem, když se ode mě čekala spolupráce s novým režimem, odjel do Ameriky.

JF: Dramaturgie festivalu je postavena tak, že vaše filmy budou promíchány s novými chorvatskými filmy natočenými v posledních čtyřech letech. Sledujete současnou chorvatskou kinematografii? Jak ji vnímáte? Natočili vaši chorvatští kolegové v poslední době něco, co by vás ohromilo?

RG: Nadchlo mě několik filmů, ale nejvíc ze všeho debut Juraje Lerotiče *Bezpečné místo*. Už je to dlouho, co film tak přímo komunikoval s mým nitrem, vyvolával ve mě zvědavost a nepříjemný pocit, hrál si s nadějí, vyvolával ve mně smutek, což se mi v kině stává málokdy, vyčerpal mě až na pokraj sil. Opravdu pozoruhodný film

MK: Filmový klub Vsetín chystá k českému vydání vaši knihu *Neispričane priče*. Recenzenti o této knize píší, že v ní vyprávíte jedinečný příběh svého filmového života. Proč jste zvolil formu lexikonu filmových pojmů?

RG: Formu filmového lexikonu jsem zvolil proto, abych alespoň trochu unikl patosu a samolibosti, které zdobí nejednu autobiografii. A samozřejmě, abych si během psaní mohl hrát s filmem a jeho fragmentárností, asociacemi a emocemi.

JF: Máte v současnosti rozpracované nějaké filmové projekty? Dočkáme se dalšího celovečerního filmu Rajka Grliće?

RG: Bohužel neumím přestat točit, nebo přesněji řečeno, bojím se toho nechat. Opět připravuji film. Poslední z posledních. Jeho název je zcela jasný; "Všechno jednou končí". Natáčet by se mělo začít letos na podzim. (Překlad BČ)

21:15 hodin

LÉTO BÍLÝCH RŮŽÍ

That Summer Of White Roses, Džavolji raj

drama, válečný, romantický

Jugoslávie, Velká Británie 1989

Délka 100 min

Režie: Rajko Grlić

Scénář: Rajko Grlić, Simon

MacCorkindale, Borislav Pekić

Produkce: Simon MacCorkindale,
Mike Mihalic

Kamera: Tomislav Pinter

Střih: Damir German, Chris Kelly

Hudba: Branislav Živković,
Junior Campbell, Mike O'Donell

Hrají: Tom Conti, Susan George,
Nitzan Sharron, Rod Steiger,

Alum Armstrong, John Sharp,
Ivo Gregurević, Branko Cvejić,

Miljenko Brtečić a další

České titulky: Lenka Fojtíková

V létě roku 1944 se v poklidném letovisku v nacisty okupované Jugoslávii ujme bezstarostný plavčík vdovy po partyzánovi a jejího malého syna.

Léto v říční plovárně kdesi v jugoslávském vnitrozemí je poklidné. To, že se píše rok 1944 a na jiných místech probíhají krvavé boje mezi partyzány a německými okupanty, lze poznat snad jen podle vojenských konvojů, které projíždějí po nedalekém mostě přes řeku, a z toho, že si zde občas přijde zaplavat některý z německých důstojníků. I voda je zde klidná a plavčík Andrija, který obsluhuje přívoz a dohlíží na návštěvníky, nemá v podstatě žádnou práci. Klid a mír občas naruší jen opilci ze Zembovy krčmy umístěné na protilehlém břehu a samozřejmě jeho mladá zpěvačka, která se opaluje na prámu uprostřed řeky nahoře bez. To vše je ale jen ticho před bouří, válka se totiž nakonec v samotném závěru dostane i do této oázy klidu.

Stojaté voda rozčeří nejprve příchod vdovy po partyzánovi Anny a jejího syna Daniho. Jsou na útěku před Němci a potřebují se někde schovat. Andrija se rozhodne poskytnout jim přístřeší.

S blížícím se ústupem okupačních vojsk začínají být nervózní i místní úřady. To pocítí i Andrija, když mu je naznačeno, že by mohl být propuštěn, protože ještě nikdy nemusel nikoho zachraňovat před utonutím. Navíc je zde možnost prozrazení uprchlíků, které skrývá. Zdá se, že oba problémy může pomoci vyřešit sňatek s Annou. Člověka s rodinou přeci

nevyhodí, a kdyby tak ještě mohl zachránit tonoucího, to by ho jistě od výpovědi uchránilo. Když Andriju napadají tyto myšlenky, netuší, jak brzy se mu vše vyplní. Jenomže místo vytoužené jistoty a klidu mu fingovaný sňatek s Annou a záchrana tonoucího přinesou pravý opak...

Rajko Grlić natočil film *Léto bílých růží* v roce 1989. V této pohnuté době se mu již nepodařilo na něj získat peníze z domácích fondů (přestože je Jadran film v úvodních titulcích uveden jako koproducent). Přeci jen se jedná o historický film s množstvím kostýmů, dobové techniky a celkově nadstandardní výpravou, který byl na tehdejší jugoslávské poměry celkem nákladný. Když neuspěl doma, obrátil se na zahraniční investory. Nakonec se projektu ujala anglická produkční společnost Amy International Artists herce, režiséra, divadelního a filmového producenta Simona MacCorkindale (v osmdesátých letech se o něm údajně uvažovalo jako o nástupci Rogera Moora v roli Jamese Bonda) a do hlavních rolí byli obsazeni angličtí a američtí herci a film byl natočen v anglickém jazyce. Hlavní roli plavčíka Andriji ztvárnil Tom Conti, což byl již v té době velmi úspěšný herec, který měl na svém kontě nominaci na Oscara a na Zlatý Globus za hlavní roli ve filmu *Reuben, Reuben*. Jeho partnerku Annu sehrála MacCorkindalova manželka Susan George. Jugoslávští herci se objevili jen v menších rolích. Simon MacCorkindale je uváděn také jako spoluautor scénáře (společně s Rajko Grličem a Borislavem Pekićem). (JF)

Profil režiséra je na straně 11

JEN JEDNOU SE MILUJE

Samo jednom se ljubi

Predrag Miki Manojlović a
Vladislava Milosavljević

drama, komedie, romantický

Jugoslávie 1981

Délka: 100 min

Režie: Rajko Grlić

Scénář: Rajko Grlić, Nenad Burčar,

Ruža Jurković (předloha)

Produkce: Sulejman Kapić

Kamera: Tomislav Pinter

Střih: Živka Toplak

Hudba: Branislav Živković

Hrají: Predrag Miki Manojlović,

Vladislava Milosavljević, Mladen Budiščak,

Zijah Sokolović, Neva Rosić,

Erland Josephson, Milenko Brlečić a další

České titulky: Jiří Fiala

Trojice bývalých partyzánů začne těsně po válce budovat v malém městě kdesi v Jugoslávii socialismus, když tu mezi ně vstoupí dívka z buržoazní rodiny.

Vule, Mirko a Tomislav spolu prožili 2. světovou válku. Se svým partyzánským oddílem osvobodili malé město ve Slavonii a nyní se ve vedoucích funkcích pouštějí do jeho obnovy a hlavně do budování socialismu. Vule v pozici předsedy místní organizace komunistické strany, Mirko jako ředitel továrny a Tomislav coby předseda socialistické mládeže, kulturní referent a šéf bezpečnosti.

Se ziskem takřka neomezené moci dochází mezi kamarády záhy k roztržkám. Vule chce mít nad vším kontrolu a obviní Mirka z toho, že mu jde při jednání ze západními obchodními partnery o vlastní prospěch. Ještě nepřipustnější je pro něj Tomislavovo chování, který se zamiluje do Beby, baletky ze Záhřebu s problematickým buržoazním původem. V popředí příběhu je právě Tomislavův a Bebin osud. Jsme svědky toho, jak Tomislav Bebu přinutí, aby se za něj vdala. Beba jako nepřítel lidu nemá moc na vybranou. Jejich vztah je zprvu plný napětí a antagonismů. Tomislav se Bebu snaží naučit proletářským způsobům, Beba se naopak pokouší Tomislava zcivilizovat. Při tom zjišťuje, že za hrubou skořápkou se skrývá citlivá duše. Manželství by jim možná mohlo začít fungovat, to by ovšem nesměli žít v poválečné Jugoslávii ovládané paranoidními komunistickými funkcionáři deroucími se přes mrtvoly (klidně i svých bývalých kamarádů) k moci... (JF)

Profil režiséra je na straně 11

9:30 hodin

TEREZA 37

Tereza 37

drama

Chorvatsko 2020

Délka: 97 min

Režie: Danilo Šerbedžija

Scénář: Lana Barić

Produkce: Irena Marković

Kamera: Mirko Pivčević

Střih: Dubravka Turić

Hudba: Darko Marković

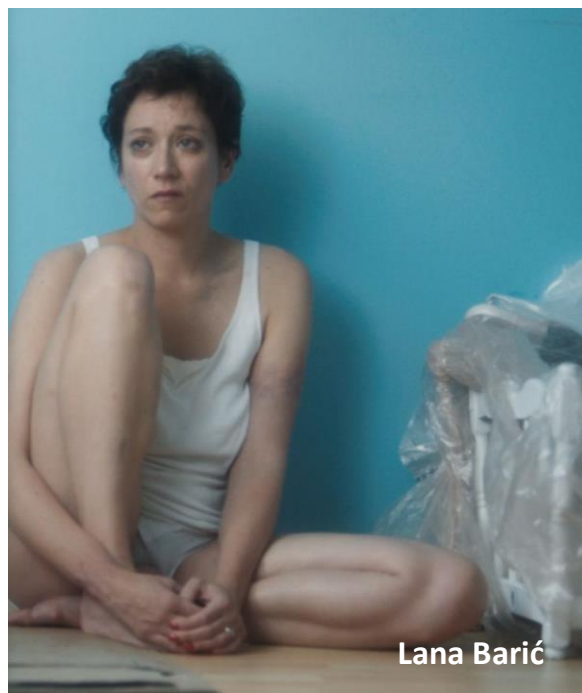
Hrají: Lana Barić, Dragan Mićanović,
Leon Lučev,

Ivana Roščić, Marija Škaričić, Goran Marković,

Goran Bogdan, Nikša Butijer, Nataša Janjić

Madenčić, Nenad Srdelić a další

České titulky: Petr Michálek

Lana Barić

Tereza má 37 let. Zoufale touží po dítěti. Miluje svého manžela, ale zjistí, že s ním nemůže mít děti. Situaci se rozhodne řešit radikálním způsobem.

Tereza se ráno probouzí sama v manželské posteli. Když vstane najde pod sebou velkou krvavou skvrnu. U gynekoložky se potvrdí její obavy – již počtvrté potratila. Zároveň se dozvídá, že problém bude pravděpodobně v tom, že nejsou s manželem kompatibilní a s někým jiným by oba děti mít mohli. Terezin manžel je námořník a kvůli své práci bývá často dlouho pryč. I když je doma, není to zrovna typ člověka, který by dokázal Terezu v jejich depresích vyvolaných opakovanými potraty podržet. Tereza už to od něj ani nečeká a uzavírá se do sebe. Zároveň je ale pod tlakem ze strany své matky, která ji neustále dává za příklad mladší setru a její tři děti. Oporu by Tereze pravděpodobně dokázala poskytnout kamarádka Mirela, když se ale od ní dozví, že se s partnerem na trvalo stěhují do Berlína, zůstává na vše opravdu sama. A rozhodne se jednat. V nepřítomnosti svého manžela má dost prostoru k tomu najít jiné muže a dostat je do postele. Promiskuitní chování je jí sice naprosto cizí, touha po dítěti je ale silnější. Sleduje pečlivě své menstruační cykly a vyráží pravidelně hledat potenciální otce svého dítěte.

Scénář k filmu si napsala „přímo na tělo“ představitelka hlavní role Lana Barić. (JF)

DANILO ŠERBEDŽIJA

(*1971, Záhřeb, Jugoslávie – Chorvatsko)

Danilo Šerbedžija

Danilo Šerbedžija je synem známého chorvatského herce Radeho Šerbedžiji. Studoval na The School of Film Ohio University. Natočil množství dokumentů, ceněných krátkometrážních filmů, hudebních videoklipů a epizod televizních seriálů. Jeho celovečerní debut *72 dní (Sedamdeset i dva dana, 2010)* ke kterému napsal i scénář a mohli jste ho v našem programu vidět již v roce 2013, svedl dohromady největší filmové hvězdy ex-Jugoslávie a nejslibnější chorvatské talenty, dvě herecké ceny pak získal na festivalu v Pule. Ač se jedná o komedii, ukazuje poměrně věrně nelehkou situaci v Krajině, což je chudá vnitrozemská oblast Chorvatska, ve které až do roku 1995 žilo velké množství Srbů.

V roce 2015 natočil epizodu *Orah (Ořech)* povídkového filmu současných chorvatských filmařů *Zagrebačke priče vol. 3 (Záhřebské příběhy č. 3)*.

V roce 2016 natočil společně se svým otcem výpravné drama *Osvobození Skopje (Oslobuduvanje na Skopje)*, odehrávající se během německo-bulharské okupace makedonského Skopje. Film byl uveden na našem maratonu v roce 2019.

Následovala televizní komedie o kuchařské dílně *Papar i sol (Pepř a sůl, 2016)*. Film ***Tereza 37*** (2020), který uvidíte na letošní přehlídce, byl oceněn Velkou zlatou arénou na festivalu v Pule a byl Chorvaty vybrán jako kandidát na Oscara za nejlepší zahraniční film. Do užšího výběru se však nedostal (PM, JF, PMi).

11:45 hodin

BRAVO MAESTRO

Bravo maestro

drama

Jugoslávie 1978

Délka: 96 min

Režie: Rajko Grlić

Scénář: Rajko Grlić, Srđan Karanović

Produkce: Sulejman Kapić

Kamera: Živko Zalar

Střih: Živka Toplak

Hudba: Branislav Živković

Hrají: Rade Šerbedžija, Aleksandar Berček,
Božidar Boban, Mladen Budiščak, Koraljka Hrs,
Ante Vican, Zvonko Lepetić a další

České titulky: Markéta Zelená

Všichni čekají na nové velké dílo skladatele Vitomira Bezjaka. On ale prochází tvůrčí krizí. Když se začne přeci jen zkoušet jeho nová symfonie, obviní jej jeden z hudebníků z plagiátorství.

Vitomir Bezjak vystudoval koncem šedesátých let hudební akademii. Ze školy odchází s renomé nejtalentovanějšího studenta v ročníku, proto se domnívá, že jej všichni přijmou s otevřenou náručí. Střet s realitou je ale od jeho představ značně vzdálený. Nejen, že jeho skladby odmítne hudební nakladatelství, nedaří se mu získat ani podřadnou práci v orchestru. Přesto žije bohémským životem a zdokonaluje své kompozice. Ty sice sklízí chválu kamarádů, vytoužený úspěch a zaměstnání mu ale nepřináší. Když ho opouští přítelkyně, rezignovaně přijímá práci učitele klavíru. Zamiluje se do bohaté vdovy, jejíhož syna vyučuje, a její otec uspořádá velkou svatbu a seznámí ho s mnoha vlivnými lidmi. Beziakův život se radikálně změní: stane se slavným a politicky i společensky aktivním. Nyní se očekává pouze jeho skvělé nové hudební dílo. Podepisuje smlouvu se záhřebskou operou a po dlouhém čase stráveném objížděním všemožných konferencí, zasedání doma i v zahraničí se pouští do skládání. Mladický zápal, entuziasmus, a hlavně inspirace jsou najednou pryč. S blížící se premiérou propadá zoufalství a pomoc hledá v alkoholu. Když své pompézní dílo přeci jen dokončí, na první zkoušce ho člen orchestru obviní z plagiátorství.

Film s kritickým nadhledem zobrazuje existenční problémy mladých lidí v tehdejší Jugoslávii. Hlavní hrdina v brilantním podání Rade Šerbedžiji se v něm snaží najít své místo pod sluncem pomocí politických konexí a plagiátorství. Značně se tak odlišuje od tehdejšího filmového mainstreamu a lze jej určitě řadit mezi odvážnější filmové projekty jugoslávské kinematografie 70. let. (JF s využitím anotace Kina Tuškanac).

14:00 hodin

MURÉNA

Murina

drama

Chorvatsko, Brazílie, Slovinsko, USA

2021

Délka: 92 min

Režie: Antoneta Alamat Kusijanović

Scénář: Antoneta Alamat Kusijanović,
Fank Graziano

Produkce: Zdenka Gold, Daniel Pek,
Rodrigo Teixeira

Kamera: Héléne Louvart

Střih: Valdimir Gojun

Hudba: Evgueni Galperine,
Sacha Galperine

Hrají: Garcija Filipović, Danica Čurčić,
Leon Lučev, Cliff Curtis,
Jonas Smulders, Nikša Butijer, Klara
Mucci, Milan Srlić, Lovro Zefred a
další

České titulky: Artcam Films

Ante provozuje penzion na jadranském pobřeží. Působí jako pozorný hostitel, své rodině však vládne pevnou rukou. Zejména svou dceru Juliji hlídá ostřížím zrakem.

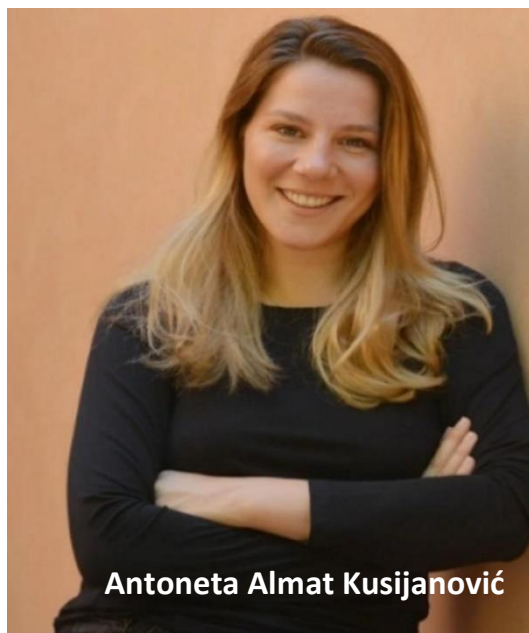
Julijino dospívání navenek vypadá jako dokonalá idyla. Své dny tráví na skalnatém břehu Jadranu, v útulném penzionu, který provozuje její otec Ante. Všechno se zdá být zalité sluncem a mořskou modří. Vztahy uvnitř rodiny ale mají k harmonii daleko. Ante je manipulativní, žárlivý tyran, který dává svoje rozmary tvrdě pocítit Juliji i její matce Nele. Napjatou atmosféru změní příjezd zámožného Javiera, jehož uvolněný šarm zdánlivě otupí hrany. Šaramantní cizinec nabídne Juliji možnost úniku před dusivou otcovskou autoritou, pozorný hostitel Ante ale každý její krok sleduje s rostoucí ostražitostí a záští. Film chorvatské režisérky Antonety Alamat Kusijanovic **Muréna**, který v Cannes získal cenu pro nejlepší debut, vyniká pronikavým stylem, precizní charakterovou studií a dokonale zachycenou atmosférou léta, které pro hlavní hrdinku ukrývá zprvu nenápadnou, posléze ale zcela zásadní životní proměnu. (Artcam Films)

ANTONETA ALMAT KUSIJANOVIĆ

(*1985, Dubrovnik, Jugoslávie – Chorvatsko)

Vystudovala nejprve produkci na Akademii múzických umění Záhřebské univerzity, poté režii na Kolumbijské univerzitě v New Yorku. Během studií v USA v letech 2011 až 2017 natočila několik studentských filmů, prvním z nich byla *Nonina* (2013). V Chorvatsku pak realizovala krátký film o světě dětských her *Oko za oko* (2015). Po návratu do USA spolupracovala na scénáři své kolegyně, budoucí významné běloruské režisérky Darii Zhuk *The Real American* (2015). Poté natočila krátký film podle povídky Kurta Vonneguta *Slovo novinového poslíčka If We Must Die* (2016).

Mezinárodní úspěch si získal její krátký film *Do hlubin* (*Into the Blue*, 2017), psychologické drama o dramatických následcích emocionálního otřesu třináctileté dívky Julije, která se kvůli rodinné krizi ocitne s matkou na chorvatském ostrově, aby byla konfrontována se ztrátou náklonnosti své nejlepší kamarádky. Film byl s mimořádným úspěchem uveden mimo jiné i na filmovém festivalu v Berlíně. Představitelka Julije, Gracia Filipović, hraje hlavní roli i v celovečerním debutu Kusijanovićové *Muréna* (2021), který témata předchozího filmu obohacuje o další motivy. Film, na němž se jako výkonný producent podílel Martin Scorsese, měl celosvětový úspěch a bude uveden i v rámci naší přehlídky. (PMi)

Antoneta Almat Kusijanović

PŘIPRAVUJEME:

3. května 2023, 19:30

GOOD OLD CZECH

ČR, SR 2022 / Tomáš Bojar

Dokumentární portrét dvou českých letců RAF a jejich cesta do války a zpět.

Po filmu bude následovat beseda s Janem Evjákem o osudech válečných letadel.

31. května 2023, 19:30

DÍRA

Itálie 2021 | Michelangelo Frammartino

Meditativní drama o průzkumu jeskyně v jižní Itálii v roce 1961.

Po filmu bude následovat beseda s Dr. Ivo Baroněm o speleologii.

10. – 11. listopadu 2023

EVROPSKÁ FILMOVÁ INVENTURA Přehlídka nových evropských filmů.

ORGANIZACE VFM 2023

ZA POVOLENÍ K PROJEKČÍM FILMŮ DĚKUJEME:

Rajko Grlić: Ať se děje, co se děje; Bravo Maestro; Čaruga; Josephine; Léto bílých růží; V čelistech života; Jen jednou se miluje

Maxima film: Hlas

Focus Media: Tereza 37

Telefilm: A byli jsme vám dobří

Interfilm: Modrý květ

Balkanfilm: Aleksi

Artcam Films: Muréna

Bioscop: Ústava

VSETÍNSKÝ FILMOVÝ MARATON PŘIPRAVILI:

Milan Kostelník: předseda FK Vsetín, propagace, ekonomický ředitel, koordinace

Branka Čačkovič: komunikace se zahraničím, získávání práv k projekcím

Petr Mašata: technická příprava filmů, korektury, propagace, akreditace

Jiří Fiala: dramaturgie programu, editor katalogu, grafika, web, propagace

DÁLE SPOLUPRACOVALI:

**Petr Michálek, Markéta Zelená,
Petr Hubáček, Saša Dobrovolná,
Lenka Fialová, Jana Kostelníková,
Magda Holinková-Čunková, Jiří Fiala ml.,
Šimon Hlaváč, Adéla Dobrovolná a další**

TEXT KATALOGU:

Jiří Fiala (JF)

Petr Michálek (PMi)

Petr Mašata (PM)

Milan Kostelník (MK)

Branka Čačkovič (BČ)

POŘADATEL:

PODPORA:

MĚSTO VSETÍN

